

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De septem peccatis mortalibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

pez: viduaz: clericoz: orphanoz. religi
osoꝝ: hmoi iudicia. cuꝝ tñ nulla alia de
causa vt pmissu e: ds eis ptateꝝ tulerit:
nisi p tuitoe eccleꝝ paupm. **Uñ dñ** Au
meri. 25. q pncipes ex iussu dei stꝝ suspē
si p pccō ppli. **Uñ** dixit dñs ad moysē
Tolle cūctos ppli pncipes: z suspende
eosꝝ solē i patibulo. **Et h̄** iō fm glo. qz
fuerūt auctores pccī illiꝝ ppli. vñ qz n̄ p/
hibuerūt. **Non** pccm alienū eñ
manifestaē pcca hoĩz ad corrigēdū z ad
emēdā dū vt qñqꝝ scit pccm alteriꝝ z eñ
nō auisatꝝ p̄munit siue i corpē siue i aia
aut in rebꝝ: cū tñ bene possit illuz p̄mu
nire: reus erit si h̄ non fecerit. **Sic** si scī/
res aliquē peccareꝝ posses h̄ māifestare
q impedireꝝ z emēdareꝝ: si non faceres
reus esses. **Itē** si scīs rē furatā circa ali
quē iniuste detēta: z non vis dño rei pu
blicaē: vt sic suam rē rebabere possit. cū
tñ h̄ cōmodeꝝ litate posses. reꝝ erꝝ coraz
deo in illo pccō. **Et** si vnꝝ inferret dam
nū p̄tio i p̄to siue i agro: siue i h̄oreo: et
si p̄clamaēs eundē: tūc tal sic p̄clamatꝝ
cessaret a dño iherēdo. z nolles h̄ faceꝝ
p̄pter charitatē p̄ximī i subsidū dño rei
tūc reꝝ eēs corā dō. **Itē** si q̄s vellz aliquē
iniuste capē: z tu bono mō posses illum
p̄munire: z nō faceres: reꝝ eēs. **Itē** cū vi
deres aliquē occulte peccareꝝ z posses hoc
māifestare illi q̄ posses p̄deserz emēdāē
ne iste itez peccaret: z nolles ea facere. z
sic dissimulares: tūc eēs p̄iceps illiꝝ cri
mīs. **Sz** aliq̄ dicit cū aliq̄ iniusta fieri
vidēt qd hoc p̄tinet ad me: **Rñ** deo illi
Ex p̄cepto fraterne charitatīs qlibet te
net p̄uentē p̄ictz sui p̄ximī z corp̄s z aīe
cū h̄ cōmode p̄t. **Ex** p̄lū: si videres cecū
trāsire erga foueā: z n̄ p̄munires eū: ho/
micida illiꝝ esses corā dō: si i foueā cade
ret. z si sic moreret. **Itē** cū i synodo p̄cipi
tur oibꝝ i eadē prochia existētibꝝ vt māi
festaret crimīa publica ad corrigēdū ea
Qd qdā n̄ curāt. z iō seip̄os miserabilē
dānat. **Sz** qñqꝝ causa. p̄sa guiniratꝝ vñ fa
miliaritatīs. vel cā lucritū p̄deret pccm

quod pdendū eēt: fm iura symontā cō
mitteret z gūiter peccarꝝ. **Et** q̄cunqꝝ scē
ret hereticū vel phronissam z nō p̄derz
mortaliter peccaret. qz meliꝝ esset tales
corruptores fidei p̄dere p̄latis eccleꝝ: q̄
valde diu in pane z aq̄ ieiunare.

Explicit tractatus de nouem peccat
is alienis.

Incipit tractatꝝ de vij. pccīs mortas
libꝝ. **Et** p̄mo de pccō mortali in cōi.

Decretū cum

p̄summatū fuēit gñat moz
tē. **Jaco. i.** **Hoc** intelligit
de qlibet pccō mortali.

Pro q̄ sciendū q̄ pccm mortale p̄mit
tit̄ q̄tuor mōis. **Primo** qñ nesat se face
re p̄tra p̄ceptū dei. vel p̄ceptū p̄lati vñ
eccleꝝ. vel aliq̄d viciū de septē vicijs capē
ralibꝝ. **Et** in hoc ignorātia non excusat
hoiem vsūm rōis h̄ntem. vñ **Aug.** de
grā z libero arbī. **Ideo** diuina p̄cepta
data sunt: vt excusatio de ignorātia nō
haberet. **Sic** de p̄ceptis eccleꝝ z p̄latoꝝ
rū intelligit. qz p̄ceptū p̄lati dñ p̄ceptū
dei. **In** signū huiꝝ x̄ps dicit in euāgelio
Qui vos audit me audit zc. **Ergo** p̄la
tis obediendū est rāq̄ dño iesu x̄po: ma
xime in his in q̄bus tenemur eis obedē
re. sicut qñ sub p̄cepto p̄cipiūt ieiunare
vel festa scōꝝ celebrare. z sic de alijs. **Ergo**
q̄cunqꝝ sine causa z necitate scēter z
ex p̄ceptu p̄tra h̄mōi p̄ceptū p̄lati vel ec
clesie fecerit peccat mortaliter. **Quē**
tur vtrū aliq̄ ignorātia possit hoiem ex
cusare de peccato: **Respondeꝝ** q̄ est tri
plex ignorātia. **Prima** inuincibil. z ista
est duplex. s. innata vt in puerz z in amē
tibꝝ adultis: q̄ nūqꝝ vsūm rōis habue
rūt. **Alia** ex casu. vt in adultis q̄ h̄nt rō
nem. z postmodū qñqꝝ incidūt in amen
tiam p̄pter debilitatē capitis vel p̄tē nī
miam abstinentiā vel de alijs causis. et
talis ignorātia inuincibil̄ excusat a pec
cato mortali. **Uñ** **Aresto. iij. Eth. 3g**

me pro ea puniatur. Est autem quando quis contentus sciat: ut eo liberius possit peccare. hanc habuerunt pharisei de christo. et ad huc multi christiani habent qui fugiunt predicatores. Et est malum signum quod homo non potest nec vult audire veritatem. et hoc ideo contingit. quia execrauit eos diabolus et etiam propria malicia eorum. **U**n psalmus. Noli intelligere ut bene ageret. Et tales decipiunt seipsum. **U**n Isaias. de summo bono. Sunt qui propter ignorantiam excusationes scire nolunt: ut minus culpabiles videantur. qui tamen seipsum non muniunt sed decipiunt. **I**n super et in talibus est magna pertinacia. **U**n Isaias. ibidem. Nescire simpliciter ad ignorantiam pertinet. noluisse vero scire ad contumacem superbiam. **D**e Se cundo modo committitur peccatum mortale propter conscientiam erroneam. ut cum quis facit aliquid quod in se non est contra preceptum dei nec unum de septem peccatis capitalibus sed conscientia diffinitive hoc iudicat esse peccatum mortale. et sic super hoc facit. et talis conscientia est multum periculosa. quia tales faciunt sibi peccata et illa queant se periculose et hoc fit instigante diabolo. qui cum non potest eos in manifesta peccata inducere siccut in luxuriam. in gulam. et sic de alijs. tunc inducit eos in perplexitatem peccandi. quia quicquid fit contra conscientiam: edificat ad gehennam. Et hoc sic patet. quia Augustinus dicit quod omne peccatum est contra legem dei. **N**on licet aliqua in se non sint contra legem dei. ut lenare festucam de terra. vel calcare super calamum. et sic de alijs. Si tale quod comprehenditur a conscientia ut contra legem dei existens. et sic voluntas in ipsum fertur: manifestum est quod voluntas ferret per se loquendo et formaliter in id quod est contra legem dei et hoc facit quod putat esse contra legem dei. **E**t sicut periculosum est habere nimis amplam conscientiam. sic inquietum est habere nimis strictam: medium optimum erit et salubrius. **U**n Isaia. Ponit deus in medio spiritum suum. **U**nde Aristoteles. **I**tem. **M**edium in omnibus est laudabile.

le. Ergo si vis quieto corde deo servire tunc debes tibi eligere discretum confessorem et probatum in vita et scientia. et ei te ex toto committere. et tibi nunquam diffinitive ut debes aliquod peccatum mortale formare ubi non es certus. sed simpliciter confiteri debes factum in se iudicio confessoris relinquendo. **S**ciendum tamen quod aliud est timere. et aliud est conscientiam diffinitivam habere. quia timor conscientie non semper est peccatum: nec vituperandus nisi sit nimis excessivus. **U**n Gregorius Bonorum mentium est tibi culpam agnosce re ubi culpa non est. **I**dem in moralibus. **I**usti omne quod agunt metuunt: dum cavete considerent ante quem iudices stabunt. **S**ciendum quod licet timere debeamus divinam iustitiam: tamen etiam sperare debemus in suam misericordiam et bonitatem. **U**nde beatus Augustinus. **S**imus diligentes dei misericordiam: metuentes eius iustitiam: nec de remissione peccatorum desperemus. **T**ertio peccatum mortale committitur: quando unus plus diligit vel timet creaturam quam creatorem. sicut si plus vel equaliter diligis uxorem propriam vel filios vel honorem tuum vel alia temporalia sicut deum vel ultra deum. et sic facis creaturam deum tuum. quia quicquid diligis ultra deum: hoc est deus tuus. **U**n Augustinus. **H**oc ab homine colitur quod prece teris diligitur. **E**t talis qui sic preponit creaturam creatori: peccat mortaliter. **E**t ratio est. quia tunc facit contra preceptum charitatis: in quo precipitur deum diligere super omnia. **E**t notandum quod quilibet de numero salvandorum sic debet diligere deum super omnia. quod potius deberet omnia temporalia et temporalia perdere. in super et omnia mala huius mundi tolerare: quam deum cum vno solo peccato mortali offendere. **U**n apostolus. **Q**uis nos separabit a charitate dei: an tribulatio. an angustia. an fames. an nuditas. an gladius. an mors. an vita. **Q**ui miseri homines sunt isti: qui propter modicam substantiam temporalem quam iniuste lucrantur separant se a deo.

De peccatis

Nel etiā ppter modicam delectatōem
 carnis quā pnt habere in vno actu luxu
 rie deū deserūt. **N**el etiā q̄ ppter modū
 eā gloriā trāsitōriā z supbiā quā hic q̄
 runt in supbia z ornatu veltū deū z so
 cietatē scōꝝ z angeloz pdunt. z psequē
 ter stola glorie z aīe se pūāt. vñ **Chri**
stosto. in sermone q̄dā. **E**xcludi a bonis
 eternis z alienū effici ab his q̄ pparata
 sunt scīs: tantū cruciatū z tātū dolorē in
 fert: vt si nulla extrinseca pena torquerz
 hec sola sufficeret. **Q**uarto mō pmittit
 peccatū mortale qñ actus peccati venia
 lis ordinat in finē peccati mortali. **U**er
 bi gratia. vñ verbū iocosuz in se est pec
 catū veniale. **S**ed si loqr verbū iocosuz
 cū muliere vel virgine ea intētiōe vt pos
 sem eā allidere ad peccandū mecum tūc
 illud verbum erit mihi peccatū morta
 le: nō q̄ verbū iocosum in se sit peccatū
 mortale. s̄ quia refero in hūc finem q̄ fi
 nis in se est peccatū mortale. **E**t sic ppter
 talem intētiōem erit peccatū mortale qd̄
 vni qui simile verbū in ioco esset locut⁹
 esset veniale. **I**tem aliud exemplū. **D**uo
 tangā vnam mulierē vel virginē. vnus
 ex ioco z leuitate tūc vix peccat venialit̄
 alius cū intētiōe allidendi eā. **E**t sic il
 le ppter intētiōem talem tāgens sic mu
 lierē vel virginē peccat mortaliter. z sic
 de alijs. **S**itr̄ de visu. duo vidēt mulie
 rem pulchrā. vnus videt eā tanq̄ rem
 pulchrā vel hīmaginē pulchrā. **E**t hoc
 nō est peccatū vel forte vix veniale. **A**li
 us videt eā cōcupiscendo eam. z sic ille
 peccat mortaliter. **U**n̄ xps in euāgelio
Qui viderit mulierē adzcupiscendū eā
 zc̄. **D**eus quot ptingunt talia pecca
 ta in mūdo isto: etiā sine actu luxurie.
 s̄ solummō tāgendo. āplexando. loquē
 do. videndo. pcupiscendo. z sic de alijs
 modis de q̄bus plures modicā vel nul
 lam pscientiā hnt. **O** immūde munde
 quot damnātur a te. q̄ nescienter cadūt
 in infernū. **Ch**ris̄. sup **Barthei.** **O** q̄
 miserim⁹ est mūdos. z miseri q̄ eum se

quūtur. sp̄ em̄ hoīes mundi opa excludē
 runt a vita. **E**t sic habemus illas q̄ctu
 or regulas de peccō mortali zc̄.

Damna peccati mortalis. **S**
Peccatū mortale pfert plura dā
 na. **P**rimo nocet ipi facienti. **S**e
 cūdo illis q̄ sunt in purgatorio.
Tertio dānatīs in inferno. **Q**uarto sal
 uatis in celo. **Q**uinto viatoribz in hoc
 mūdo. **P**ostremo ipi xpo. **P**rimo nocz
 ipi facienti. z hoc in vita z in morte. z et
 am post mortē. **U**n̄ ps. **D**elictū meum
 ptra me est semp zc̄. **C**ūdo facit ho
 minē miserum in pnti vita. quia spoliat
 eum omībus bonis suis z meritis que
 quis fecit: z oībus virtutibus z gratijs
Si tot bona opa q̄s haberet z etiā vir
 tutes quot paradysus hz nobiles arbo
 res. flores. herbas. z radices. **I**te quot
 celū stellas. q̄ guttas mare. hec oīa per
 vñū mortale peccatū pereūt. quia nūq̄
 habebit aliquod bonū in celo p his oī
 bus. nisi p pnam recuperabit. **E**zech.
 xvij. **S**i auertit se iustus a iusticia sua.
 et fecerit iniquitatem: nūquid viuet: omī
 nes iusticie quas fecit nō erūt in memo
 ria. **I**nsup nihil boni p̄t opari qd̄ sit sibi
 meritorū vite eterne q̄ dū sciēter stat
 in vno peccato mortali. **U**n̄ **Leuit.** xvij
Si maculā habuerit nō erit acceptum
 a dño. **E**sa. i. **N**on accipiā de vobis sa
 crificiū. qz manus vestre sanguine plene
 sunt. **E**rgo dicit mortale. qz sicut mors
 corpis p̄uat hoīem vsu oīm membrorū
Sic quodāmodo peccatū mortale fa
 cit spūaliter. qz peccator nihil p̄t mereri
 nec loquēdo nec orādo nec ieiunādo.
 et sic de alijs. **E**tia si tot bona opa face
 ret sicut omēs hoīes faciūt: nihil meret
 in celo. **E**rgo peccōz pparatur bestijs ter
 re: que p laboribz suis nihil recipiūt d̄
 gaudijs celi. cū tamē laborēt fame. siti.
 et graui onere. ps. **N**ō cum in honore
 eēt nō intellexit: cōparatus est iumentis.
Sed talia bona q̄ sunt in mortali pec
 cato remunerātur hic tpaliter. qz nullū

bonū irremuneratū. Et hec estyna cau-
sa quare peccatores p̄sperant in hac vi-
ta. q̄ hic remunerat̄ p̄ suis opib;: z̄ idō
carebūt futura remuneratōe. **Uñ Bre.**
Magn⁹ afflux⁹ t̄paliū: est et̄ne d̄anati-
onis inditiū. Ergo multū timendū est
cuilibet: q̄ scient̄ stat̄ in p̄ccō mortali cū
p̄sperat̄ in hac vita: sic q̄ p̄tinue ē san-
ctus diues. z̄ oīa q̄ desiderat̄ ei p̄spere
adueniūt. q̄ fm̄ Greg⁹ **Sali** florētes ī
p̄nti bonis t̄paliū tanq̄ p̄ amena p̄ra-
ra ducunt̄ ad interitiū. Itē puat̄ p̄ccōz
p̄ticipatōe oīm bonozū que sūt in ec-
clia ab oībus fidelib;. De qua part̄ci-
patōe dicit̄. ps̄. Particeps ego sūz oīm
t̄mentū te. z̄ custodiētū mādata tua.
Bon⁹ ex̄is in gra h̄z part̄cipatōez om-
niū bonozū sc̄z missarū. oīonū. sc̄z iuniorū:
z̄ sic de alijs que sūt in ecclia. Et h̄ ex
charitate euenit. q̄ sum⁹ inuicē mēbra
vniū corp̄is. z̄ oīa bona fluunt de vno
in aliū. sicut p̄z in stomacho hoīs. q̄ im-
p̄ritur alijs mēbris que h̄z. Sed p̄ccōz
est membrū abscisum. q̄ non v̄uificat̄.
nec p̄ticipatōem recipit de alijs mēbris
Itē puatur bonis t̄paliū: q̄ indignus
erit v̄ti bonis t̄paliū qui ante p̄ccm̄ dig-
nus erat celo z̄ celestib; bonis. post pec-
catū non est dignus pane quo vesatur.
Ergo moderat⁹ v̄ti eo deberet q̄ntum
cunq; possit. **Unde Ezech. 4:** Panē
tūū in pondere comedes: z̄ aquam tuaz
in mensura bibas: imo indignior est oī-
bus creatur; irrationabilib;. q̄ tales nū
quā deū suum offenderunt: h̄ tu multo-
t̄iens deū offendisti z̄ ad iracundiā eum
contra te concitasti. **Uñ aristo. 7. eth.**
Draus hō d̄erior est bestia. Idē p̄-
mo politī. Sicut optimuz aīalū est hō
fruens legez iusticia. sic pessimū est hō a
legez iusticia separatus. q̄ si indignior est
oībus creaturis irrationabilib;: tūc con-
sequent̄ sequit̄: q̄ non est dign⁹ v̄ti crea-
turis. Ergo p̄ccm̄ fecit hoīem tā miser⁹
q̄ nulli⁹ boni nec sp̄ualis nec t̄paliis ē di-
gnus. nec est dign⁹ terzā calcare. nec lu-

men celi videre. z̄ sic de alijs. q̄ indigni-
or est oīb; creaturis corp̄alib;. igit̄ seq̄t̄:
non est dignus vsu creaturaz̄ dei. **Er-
go** miseria p̄ccōis tam magna est z̄ pe-
riculosa: q̄ si oēs creature deserer̄ mise-
riam peccatoz̄is. sc̄z oīa ligna. oīs lap̄-
des: z̄ oīa aīalia terre. z̄ oēs aues celi. z̄
oēs hoīes viuentes: non tamē cōdigne
damnū peccatoz̄is in q̄d̄ p̄vniū peccatū
mortale incidit̄ deserer̄. Sed heu quē
dam p̄ccōes centū mortalia p̄ccav̄l̄ er̄
plura cōmiserunt: necynam gut̄ a flent̄.
Rō huius est. q̄ non cognoscunt̄ q̄nta
bona p̄diderunt: z̄ in quot mala incide-
runt. Si hec veracit̄ cognoscerēt̄ p̄p̄-
derent. non solum plorandū esset eis: h̄
er̄iamylulandū. Quia nihil tam maluz
homini q̄ p̄ccm̄ mortale. meli⁹ esset ho-
mini: q̄ decem milia demonia in se h̄ret
vel cum gladijs oībus qui fabricati sūt
transfigeretur. v̄l in oīm igne cōbureret̄
q̄ q̄ cum vno p̄ccō mortali deū scienter
vel voluntarie offenderet. Quia p̄ccm̄
cū p̄summatū fuerit: ḡnat̄ mortē sc̄z ipsi-
us anime. que mors magis timenda est
q̄ mors corp̄is. **Uñ gregori⁹** in mo-
ralib;. **Dote** corp̄is oīs hō pot̄ de-
beret mori q̄ cū vno p̄ccō mortali deū
offenderet **Unde aristo. 4. eth.** Delū-
us est mori q̄ facere q̄ virtutē sc̄z bonuz
virtutis. **S** Sequit̄ videre: q̄nto
p̄ccm̄ nocet homini in morte. z̄ hoc ē no-
cumentū q̄ aīa videt tunc oīa p̄ccā sua
q̄ em̄ ip̄a egredi debet d̄ corpe. tūc au-
gmentat̄ dolor. q̄ aīa in cor hoīs illi⁹ nō
ascendit. v̄n tūc p̄dit̄ sensus suos. nō co-
gitat̄ aīa ammō de corpe nutriēdo: h̄ vir-
tutes suas naturales p̄ mēbra diffusas
ad se trahet. z̄ tūc videt oīa p̄ccā sua su-
p̄ caput suū. **Uñ ps̄.** **Torētes** iniqui-
tatis p̄turbauer̄ me: z̄ tūc cū videt se sepe-
rari a dō p̄t̄ p̄ccā sua p̄t̄ dicere illd̄ ps̄.
Circū dedit̄ me laquei mortis. i. p̄ccā.
Tūc aīa miseri p̄ccōis vidit̄ demones
circūstātes. z̄ eā p̄occupātes. z̄ eā ad in-
fernū trahētes. **Uñ Job. xx** **Uadent**

peccatum in
morte p̄p̄m̄
videt̄

De peccatis mortalibus

z veniet sup eū horribiles. glo. i. demo /
nes. **Q**uō tūc turbabit pccoz: cū vi /
derit cursū demonū ad aīaz. **T**hreno.
P: **O**ēs inimici ei? apphēdēt eā iter an /
gustias. **I**tem in morte aīa puat cor /
pore pprio. qd nūq̄ in tali forma reassu /
mer: imo veller hēe sic qn̄ p dimidia pte
corrosū ē a p̄mib. **Q**z stupebit aīa pccō /
ris qn̄ corp? trāsumēdū videbit. **C** **I**te
n̄ solū corpe: s̄ et sp̄uaf oī solatio visibili /
um q̄ dilexit. scz. cibo. potu. filiis. vxōe
cognat? honoribz z diuitiis. **Q**z amaz
erit separt ab his q̄ iordiate dilexerūt. et
pp̄t q̄ salutē suā sept? neglexerūt. ps̄ **H**ō
cū iterierit n̄ sūet oīa. neq̄ descēdet cū eo
gl̄ia. **L**u. 22. **S**ulte hac nocte reperēt
aiam tuā a te. z q̄ passi cuiuserūt. **S**e
quit vidē qūo pccm noceat hōi p? mor /
tē. z ē h̄ nocumētū q̄ hō puat oī spē di /
uine miscōie. z suffragiis toti? ecclē. **U**n̄
Breg? in moral. **N**e q̄q̄ vltra miscōia
parcētis liberat. q̄s sel in locis penalibz
iusticia iudicantis dānat. **E**rgo si om̄s
hoies i mūdo pyna aīa dānata interce
derēt: neq̄q̄ eos dñs exaudiret. **R**atio
ē. qz i inferno nlla ē redēptio. **U**n̄ beat?
Aug? dī. **S**i p̄em meū scire i inferno. n̄
pl? orare p eo q̄ p diablo. **Q**z nllō mō
orādū ē p dānat? qz sūt p̄iecti in tene /
bz is extēiores. i. extra oēs spē diuīe mi /
scōie. **I**te p momēanea delectatōe ef /
nā penā sustinebūt. z et̄na deivisiōe care
būt z societate oīm electōū. ps̄. **C**ouer /
tant pccōres i infernū. **Q**ui tō fact? ē dī
iusticia ordināte: vt q̄ deū noluit seq̄ ad
gl̄iaz: in inferno sustineat et̄nā misertiam.
Un̄ **A**ug? i fmone qdā dī q̄re i inferno
mors q̄rit z n̄ iuentef. qm̄ qb̄ i h̄ sc̄lo vi
ta offert. z nolūt accipe: i inferno querent
mortēz n̄ poterūt iuenire. **N** **C** **D**e /
ne inferni timēde sūt pp̄t earū et̄nalitatē
Un̄ **aug?** dī. **I**gnis n̄ ē q̄li dēpicat? ig
ris respectu ignis ifernal. **I**gnis n̄ tm̄
extrinsec? vrēs ledit p̄usq̄ penetret ner /
uos z ossa. hō mortē z n̄ sentit vltra sesio
onē. **S**z ignis iferni sentit i oībz vītibz

ip̄i? aīe. cute carne. neruis z ossibz. z me /
dullz pil. q̄ oīa pl? candēt q̄ candēs fer
rū. **E**xēplū d̄ acerbitate ignis iferni **L**e
git i libro petri cluniacēi vbi narrat q̄
fuit qdā sacerdos i pictauiā. q̄ subiect?
ml̄tis vītibz iduct? a p̄ore qdā pmisit se
ordinē cisterciē. iraturū. h̄ differebat d̄
die i die. **C**ū aut̄ subito ifirmaret: z p̄oz
aduocat? essz. i ducebat eū ad reddēduz
pmissū h̄ illo adhuc differēte **E**cce subit
to clamauit. p̄t ora p me. ecce d̄tacoēs
ventūr ad deuorandū me. **I**llo p̄o cum
alijs astantibz orante liberat? ē. h̄ nec sic
ipleuit pmissuz. z ecce itez icēpit dama
re petens oīoes dicens. ecce ignis occu /
pat me ad deuorandū me. h̄ tūc iterū li
berat? ad oīones nō implebat pmissum.
Et ecce subito fact? i extrā. z raptus ad
iuditiū audiuit sn̄iaz s̄ se ferri d̄ anarōis
z rediēs ad se ait. **E**cce duo demōes se /
rūt sartaginē magnā vt frigar i ea i eter /
nū. z tangēs cucullā p̄oris dicebat **N**ō
insanio: h̄ sic verū ē q̄ h̄ ē cuculla: ita ver
ē qd̄ dico. **S**z cū hec diceret: cecidit de
sartagieyna gutta sup manū eius. q̄ pe
nerauit z deuorauit carnē vsq̄ ad ossa.
Et ait. **H**ō saltē credite m̄hi **E**cce nūc
demōes p̄iciūt me i sartaginē. z hec di
cēs expirauit infelicif. **I**nsup et̄na def
visiōe carebo. z societate oīm electōū.
Un̄ **C**hrisostom? in fmōe. **E**xcludi a
bonis et̄nis: z alienū siue indignū effici
ab his q̄ p̄pata st̄seris tm̄ cruciatū z tm̄
dolorem infert. vt si nulla extrinsec? pes
na torqueret: hec sola sufficeret. **I**
Secundo peccatū nos h̄is qui sunt
in purgatorio per suffragioruz d̄minu /
tionem. quia hos qui sunt in purgato /
rio non possunt peccatores iuuare tam
efficaciter sicut si essent in gratia. **Q**ueri
tur vtrum suffragia facta per ministros
malos prosint defunctis **R**espōdeo fm̄
Tho. supra. 4. distin. xlv. **S**uffragia
per malum ministrum fiunt tripl̄iter.
Primo si sit ex proprio motu ip̄ius mini
stri. z sic non pl̄unt eis. **Q**uia quicquid

supl. mo. 2. 1.

oraueit vel fecerit pro animabus per se lo-
quendo non pdest eis dummo est i pec-
cato mortali nisi ex consequenter p acci-
dens. scz inquam per elemosinas ma-
li hois paupes excitati orat p defuncts
z hec oio prodest eis. **S**ecundo modo pos-
sunt fieri per ministrū publicū dei vel
totius ecclesie sicut quādo sacerdos cele-
brat missam vel exequias mortuoz i ec-
clesia. z quia iste intelligitur facē sub cu-
ius nomine. siue sub cuius vice fit: inde ē
q suffragia tal' sacerdotis q̄uis sit pec-
cato: plunt defunctis. **T**ertio mō pnt
fieri per malum ministrum. vt per mini-
strum priuatum. scz alicuius puate pso-
ne existentis in charitate: siue talis per-
sona sit defuncta siue viua. z talia plunt
Sicut huius existēs in pccō mortali qd
cunq; opus misericōdie facit ex pcepto dñi
sui charitatē habentis. magis tñ pdest
si etiā ministri in charitatez essent. quia
tunc illa opa essent meritoria ex duab'
p̄cibus. **I**tem **T**ertio nocet dāna-
tis. z hoc per modū cōiunctōis: q̄nto ei
plures in inferno sunt. tanto maior hor-
ror erit in pena. **U**nde est q̄ infern' ran-
to fortius ardebit quāto pl'es habebit.
Querit vtz dānari velint oēs hoies
dānari q̄uis sciāt ex hoc penā eorū au-
gmentari. **R**espondeo q̄ sic. et sp̄arētes
suos z yxorēz filios. z hoc ppter pfectissi-
mam inuidiā que est in eis. **S**ic in bea-
tis est perfectissima charitas: ita in eis ē
perfectissima inuidiā que facit appetere
malū alioz. **H**oc etiā p̄z in illis inuidio-
sis viuentibus in hoc seculo. in quibz ta-
men adhuc non est perfecta inuidiā. sed
tñ dānari min' inuidēt p̄p̄q̄s q̄ alicis.
vñ eoz pena maior esset si oēs p̄p̄q̄ dā-
narentur z alij saluarent q̄ si alij d' suis
saluaret. **E**x h' fuit. q̄ diues epulo petijt
frēs suos a dānatōe eripi. **C**ogitabat ei
q̄ alij eriperēt. z illos voluit ec suos fra-
tres poti' q̄ alios. **U**n si possibile esset
mallet poti' oēs simul damnari. **E**t
in hoc concordat. **T**ho. super quarto.

Quarto nocet saluatis. quia pccōz p-
seuerans in pccōis puat scōs accidenta-
li gaudio qd haberēt de ei' cōuersione.
Un **L**u. 15. **G**audiū ē āgel. su. v. p. p.
agē. z n̄ solū āgel. s̄ et oibz sc̄tis ēit gau-
diū de cōuersione pccōis. **I**te nocet eis
per modū subtractōis. **N**ā ex cōsortioz
societate beatorū habet gaudiū accēta-
le. qz qñcūq; vna aīa euolat ad celū: tñc
gaudiū accētale erit oibz btis in celo. et
vnusquisq; cū alio diuidet sua merita ex
charitate. **E**t qd vn' in seipō non hz: s̄
in alto inueniet. **U**n greg'. i moral'. **T**ā-
ravis nos in illa pace sociat. vt qd vnus
q̄s i se n̄ acceperit. s̄ se accepisse i alio
exultat. **A**nsel. **U**nusq; s̄q; intm̄ gaudet
de alteri' gaudio in q̄ntū de suo p̄p̄o.
Hoc honor gaudio puat electi q̄ntum
ad illū pccōre p̄tinet q̄ damnat: s̄ hoc ē
vno alio habebūt. q̄ loco illi' substinet.
qz n̄er' elcōz ifallibilit' ad i plebif. **U**n
Apo. 3. **T**ene qd habes. ne ali' accipē
at coronā tuā. **Q**uinto nocet viatoribz
id est ill' q̄ adhuc i mōdyūnt. qz sepe bo-
ni in vita p̄nti puniunt tēporalit' ppter
pccā maloz hoim. qz sic qñq; vna cōi-
tas meli' hz ppter vñ bonū hoies: sic et
qñq; pl'es puniuntur ppter peccata vnus
qz vt frequēter permittit deus fieri tem-
pestates aeris. sterilitates terraz. et hu-
iusmōi plagas ppter pccāz demerita ma-
loz. z sic boni qñq; puniunt t̄p̄alit' ppter
malos. **I**te p eo q̄ mali bonos suo ma-
lo exēplo qñq; corrūpūt z puerūt. q̄re cē-
tot eēt pueri hoies: nisi q̄ mali seinui-
cem inficiūt. **S**icut vn' infirm' ab alio
inficit corporalit': sic z spūalit'. **E**t sicut
alias oues sic simile ē de hominibz mal'
Un p̄s. **C**ū pueris peruerter'. **S**e-
xto nocet ipi xpo. qz p̄cū sāgnis ei' n̄ p-
soluūt. **C**orra qd dicit **L**eu. 19. **O**pus
mercennarij cui nō manebit apd tēvsq;
mane. **I**stud enim peccatum clamat in
celum. **Q**uanto magis qui christus de-
fraudant precio suo. p̄s. **P**recium man-

De peccatis

cogitauerunt repellere. Non tamē hoc sic est intelligendum nec credendum. q̄ p̄pterea xp̄s aliquē defectū h̄eat. Unde ps̄. Bonoz meoz non indiges. Sed loquendo respectu illi⁹ hoīs q̄ peccat z dā nāf. qz tūc p̄cū sanguinis xp̄i in eo perditur. z sic non fit xp̄o recōpensatio passionis eius qua eum redemit.

De peccōo veniali. **L** Eccatū veniale q̄d sit. Rūdeo fm̄ Auḡ. Peccōo veniale ē q̄d hō mīn̄c̄vsqz ad reatū p̄petue mortis n̄ ḡuat h̄ penā meref. z facile indulget. Nota fm̄ magist̄r in cōp̄edio theologice veritatis. In paruulis post baptis̄mū p̄mo surgūt venialia. post hoc mortalia. Un̄ Greḡ. i. moralib. In ynoquoqz lapsu a minimis sp̄ incipit. z sub crescētibz defectibz ad grauiora puenit. It̄d. d̄ summo hō. Quē admodū ad p̄rutū culmen redētes: nō a sūmis inchoāt. h̄ a modicis vt sensum ad altiora ptingāt. Itaz q̄ dilabūtur ad vicia nō statim a magnis criminibz incipiūt: h̄ a modicis assuescūt vt sic cum maximis corruant. Querit vtz possit aliquis viuere sine peccōo veniali dū est in hac vita. Rūdef q̄ si loquimur d̄ tota vita hoīs qui tā puenit ad etatē adultā. de excellenti ac speciali gratia ē. q̄ talis sine peccōo veniali sit. Sic videt beatus auḡ. dicere d̄ b̄tā p̄gine. Unde si oēs sc̄ti interrogarent si peccassent: P̄s vna voce r̄nderēt. Si dixerim⁹. qz peccatū nō habem⁹: nosmetip̄os seducim⁹ z p̄ritas in nob nō ē. Sciendū fm̄ magist̄rū in cōp̄edio theologice p̄ritatis. Si p̄fecta charitas nō facit q̄ p̄ctm̄ veniale nō adueniat: tñ facit q̄ nō durat. Exēplū sic camin⁹ ignis n̄ fac̄ vt gurta aq̄ n̄ apponat sibi: h̄ fac̄ vt cito extinguit. Perfecta em̄ charitas statiz inflāmat hōiem vt doleat de peccōo veniali. p̄pterea p̄fecti quandoqz dolent. z flent. p̄ paruīs peccat⁹ plus q̄ magni peccatores qñqz p̄ maximis peccatis. Un̄ imp̄fecti mlt̄a venialia p̄gregāt. **D** Sz tñ sciēdū q̄

q̄libet homo p̄t viuē sine peccato mortali cū adiutorio dei. Et q̄cūqz oppositū diceret: h̄ erroneū z hereticū eēt. Et hoc p̄bat tribz rōibz. P̄ria rō ē. qz in baptis̄mo ifundit hōi gratia p̄ quā p̄seruari p̄vsqz ad mortē absqz oī mortali crimīne si vult vt gr̄a illa. Et hoc designat salis limitio quam facit sacerdos ip̄si puero an̄ baptis̄mū. Qz sicut carnes p̄feruant a putrefactōe mediāte sale. sic hō baptizat⁹ mediāte gratia quā in baptis̄mo accepit p̄seruari p̄t a p̄ctis mortali bus. It̄e secūda rō est qz p̄ hoc sequeret q̄ d̄s imposuisset nobis onus imporbile: qz mādata dei s̄t data nob ne peccem⁹. Nō si dicās q̄ d̄s p̄cepit tibi: qd nō potes implere. falsuz dicās: z cum h̄ incurris maledictionē dei. Un̄ Bern̄. Maledict⁹ q̄ d̄t deū p̄cepisse impossibile. It̄e hoc esset loqui z euāgeliz z p̄ba christi. qui dicit vt habet Math. xi. Iugū ei meū suauē ē. z on⁹ meū leuē. Tercia rō est. qz per h̄ tolleret libez arbitriū. quod tñ necessariū est in nob. cuz q̄ nos de⁹ p̄uilegiauit. Un̄ Eccl̄. i. d̄z Apposuit ignē z aquā ad quod volueris porrige manū tuā. It̄e ibidē Un̄ hoīez vitaz mors bonū z malū quod placuerit ei dabit. Sciendū tñ q̄ licz hoc sit verū q̄ vnus hō quādoqz naturalī influētia z inclinātōe maḡ ē inclināt⁹ ad vnū vitā q̄ ali⁹ hō. tamē adhuc stat h̄ i suo libero arbitrio z voluntate vt tñ v̄lit consentire huic naturali inclinātōi vel resistere. Un̄ Gen̄. 3. Dixit d̄s ad cayn iratum volētē occidere fr̄em suum. Subtus te erit appetitus tu⁹. Et tu dominaberis ei⁹. Unde Auḡ. de p̄a religioe. Nūc vsqz adeo volūtariū maluz ē: vt nullo mō sit peccatū nisi sit volūtariū. Ex tā dictis sequit q̄ hō p̄t viuē sine peccōo mortali mediāte gr̄a vsqz ad mortē si vult. Hoc er̄ p̄z i plibz sc̄tis q̄ vsqz ad etatē p̄ferāz vixerit. z tñ nūqz mortaliter peccauerit vt b̄t̄s Job. bap. z b̄t̄s tho. d̄ aqno. z p̄les alij sancti. de quibz legit: q̄ nūqz